

ระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา  
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก  
Health Promotion Administrative System in Primary School of  
The Basic Education Commission Office in Tak Province

ศศิธรฐา แข็งเขตกรณ์<sup>1</sup>, ปราศรัย ประวัตรุ่งเรือง<sup>2</sup> ปกรณ ประจัญบาน<sup>3</sup>

Sasiratha Khangkhetkorn, Phasai Phawatrungreang, Phakron Phachunban

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทาง การส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก 2) เพื่อสร้างระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก 3) เพื่อประเมินระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Methodology) มี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา 9 แห่ง 2) การสร้างระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในการ ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบซึ่งผู้วิจัยร่างขึ้น จากข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 3) การประเมินระบบบริหาร เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก โดยใช้เทคนิคการประชุมรับ

---

<sup>1</sup>นิสิตระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

<sup>2</sup>ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

<sup>3</sup>ดร., ผู้ช่วยศาสตราจารย์, กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษาและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ฟังความคิดเห็น จากผู้บริหารสถานศึกษา 10 คน ครู 10 คน และผู้ปกครองนักเรียน 10 คน รวม 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

### ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนที่ศึกษามีแนวทางการบริหารโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย โดยดำเนินการตาม องค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทั้ง 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. นโยบายของโรงเรียน 2. การบริหารจัดการของโรงเรียน 3. โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ 5. การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน 6. การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา 7. โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8. การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ 9. การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม 10. การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรของโรงเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัยแต่ไม่มีการทำเป็นระบบอย่างชัดเจน แม้ว่าบางโรงเรียนมีแผนงานกิจกรรมชัดเจน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิมีมติเป็นเอกฉันท์ในรูปแบบซึ่งประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้าได้แก่ นโยบาย ผู้รับผิดชอบงบประมาณ อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 2) กระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผล การปรับปรุงแก้ไขและการมีส่วนร่วม 3) ผลผลิต ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพดีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์

3. ผลการประเมินระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก พบว่า มีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

**คำสำคัญ:** 1. ระบบบริหาร 2. ส่งเสริมสุขภาพอนามัย 3.โรงเรียนระดับประถมศึกษา

### Abstract

The research purpose were to develop the model for health promotion administrative system in primary School of the basic education commission office in Tak province border of which the specific objectives were ; 1) to study the conditions and guidelines of the health promotion administrative system in primary school of the basic education commission office in Tak province border; 2) to create the health promotion administrative system in primary school of the basic education commission office in Tak province border; and 3) to evaluate the system for health promotion administrative system in primary school of the basic education commission office in Tak province. The research procedures were 3 processes; 1) the condition management studying and guidelines of the 9 best practice schools in health promotion administrative system in primary school of the basic education commission office in Tak province border 2) developing system for health

promotion administrative system in primary school of the basic education commission office in Tak province border by using data form the 1<sup>st</sup> step and examine the suitability of model by connoisseurship 3) the evaluation the system by meeting from 10 administrators and 10 teachers and 10 parents the data was analyzing by Mean and Standard Deviation:SD

#### **The results of the research were as follows:**

1. The result of developing model for health promotion administrative system in primary school of the basic education commission office in Tak province border were consists 1) input that were as follows; policy, responsibility, budget, places, materials and time periods 2) process were; planning and operation 3) follow up and evaluation, adjust and participation

2. The system of health promotion administrative system in primary school of the basic education commission office in Tak province border were consists 1) input that were as follows; policy, responsibility, budget, places, materials and time periods 2) process were; planning and operation 3) follow up and evaluation, adjust and participation 4) output were; the service behavior of students for themselves, for family and school or community.

3. The evaluation system of health promotion administrative system in primary school of the basic education commission office in Tak province border was found that the usefulness and the possibility were in high level of mean.

**Keywords:** : 1.Administration system 2. Health promotion 3.Primary school.

### **1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย**

กระแสโลกาภิวัตน์ อันเกิดจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดน และนำโลกสู่การจัดระเบียบใหม่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศก่อให้เกิดโอกาสและภัยคุกคามต่อคุณภาพชีวิตของชาวโลกในด้านต่าง ๆ สังคมไทยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกจึงต้องปรับตัวเองโดยการ “พัฒนาคน” (กรมอนามัย, 2547, หน้า 2) ซึ่งปัญหาของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา นอกจากทำให้เศรษฐกิจ และสังคมมีปัญหา ยังทำให้การพัฒนาต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการ ไม่ยั่งยืนบทเรียนที่ผ่านมาทำให้ต้องคิดว่า จะทำอย่างไรจึงจะทำให้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีความยั่งยืนด้วยแนวคิดที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ได้ผล ต้องพัฒนาคน หรือยึดคนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งตรงกับแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่เน้นว่า การพัฒนาใด ๆ ต้องยึดคนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี บรรลุตามความมุ่ง

หมายและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ภูมิปัญญาความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 5 )

กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข จึงได้ตกลงร่วมมือกันพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างสุขภาวะ โดยมีกรอบเวลา 3 ปี ที่จะเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และทักษะชีวิตนักเรียนและเยาวชนในมิติต่างๆ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างสุขภาวะนักเรียนและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) สืบเนื่องจากข้อตกลงนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีโครงการนักเรียนไทยสุขภาพดีที่มีแนวทางการพัฒนาสุขภาพอนามัยนักเรียนในสังกัด ในด้านอาหารและโภชนาการ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านการเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย ด้านสุขภาพของนักเรียน และด้านการดูแลตนเอง การเฝ้าระวังสุขภาพ โรค เครือข่ายสุขภาพและกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพ โดยให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการให้นักเรียนมีส่วนร่วม แต่ขณะนี้ยังไม่ทั่วถึงทุกโรงเรียน กิจกรรมต้นแบบนอกหลักสูตร ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมสุขภาพในรูปแบบโครงการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดขึ้น มีหลากหลายโครงการ เช่น โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพนักเรียนแบบองค์รวม โครงการนักเรียนไทยสุขภาพดี ซึ่งมุ่งเน้นเรื่องอาหาร อนามัยสิ่งแวดล้อม การออกกำลังกาย สุขนิสัย การดูแลตนเอง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งตรวจสอบอาหาร โภชนาการ เพื่อยกระดับคุณภาพการพัฒนาสุขภาพนักเรียน โดยใช้เกณฑ์งานสุขภาพิบาลอาหารในสถานศึกษา และเกณฑ์มาตรฐานงานอาหารและโภชนาในสถานศึกษา ตลอดจนมีการทดสอบสมรรถภาพทางกาย การตรวจสุขภาพ การบันทึกสุขภาพของนักเรียนทุกคน ทุกปี (พิมพ์พิมล ธงเชียร, 2551, หน้า 3)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อสร้างระบบบริหารการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงการบริหารงานเพื่อพัฒนาสุขภาพอนามัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

## 2. โจทย์การวิจัย

การบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ควรมีระบบการบริหารอย่างไร

## 3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อพัฒนาระบบการบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก และมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก
2. เพื่อสร้างระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก
3. เพื่อประเมินระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก

#### 4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ระบบที่พัฒนาได้จะเป็นต้นแบบที่โรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนประเภทอื่นนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพอนามัย
2. ผลของการปฏิบัติตามระบบจะส่งให้นักเรียนและครูตลอดจนบุคลากรในโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนมีสุขภาพดีขึ้นหรืออย่างน้อยก็มีความตื่นตัวในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว
3. ระบบที่พัฒนาได้จากงานวิจัยนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำไปใช้การบริหารจัดการในองค์กรของตน เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้องค์กรมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นและใช้ในการป้องกันหรือจัดปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป

#### 5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก โดยดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Methodology) โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา 9 แห่ง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ตอนที่ 2 การสร้างระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบซึ่งผู้วิจัยร่างขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ตอนที่ 3 ประเมินระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก โดยใช้เทคนิคการประชุมรับฟังความคิดเห็น จากผู้บริหารสถานศึกษา 10 คน ครู 10 คน และผู้ปกครองนักเรียน 10 คน รวม 30 คน โดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

## 6. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก พบว่า โรงเรียนที่ศึกษามีแนวทางการบริหาร โรงเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัย โดยดำเนินการตามองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ทั้ง 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. นโยบายของโรงเรียน 2. การบริหารจัดการของโรงเรียน 3. โครงการร่วมระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน 4. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ 5. การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน 6. การ จัดการเรียนการสอนสุขศึกษาและพลศึกษา 7. โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 8. การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ 9. การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม 10. การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรของโรงเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัยแต่ไม่มีการทำเป็นระบบอย่างชัดเจน แม้ว่าบางโรงเรียนมีแผนงาน กิจกรรมชัดเจน จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยใน โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ประกอบด้วย

ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านผู้รับผิดชอบ ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ และด้านระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

กระบวนการ ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการติดตาม ประเมินผล ด้านการปรับปรุงแก้ไข และด้านการมีส่วนร่วม

ผลผลิต ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพดีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์

ผลการสร้างระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีมติเป็นเอกฉันท์ในระบบซึ่งประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ นโยบาย ผู้รับผิดชอบ งบประมาณ อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลาที่ใช้ ในการจัดกิจกรรม 2) กระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผล การ ปรับปรุงแก้ไขและการมีส่วนร่วม 3) ผลผลิต ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพดีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์

ผลการประเมินระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก พบว่า ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไป ได้ของระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

## 7. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

7.1 การศึกษาสภาพและแนวทางการการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก พบว่า ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของกรม อนามัยแต่ไม่มีการทำเป็นระบบอย่างชัดเจน

7.2 การสร้างระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตากพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีมติเป็นเอกฉันท์ในระบบซึ่งประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ นโยบาย ผู้รับผิดชอบ งบประมาณ อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 2) กระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผล การปรับปรุงแก้ไขและการมีส่วนร่วม 3) ผลผลิต ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพดีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์

7.3 การประเมินระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก พบว่า ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ( $X=4.29$ )

## 8. อภิปรายผลการวิจัย

มีประเด็นสำคัญในการนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษา พบว่า ระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านผู้รับผิดชอบ ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ และด้านระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม กระบวนการ ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการติดตาม ประเมินผล ด้านการปรับปรุงแก้ไขและด้านการมีส่วนร่วม ผลผลิต ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพดีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ เนื่องจาก ระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เป็นการดำเนินงานที่สถานศึกษาใช้กระบวนการบริหารงานที่เป็นระบบ มีทั้งองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ตั้งแต่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต จึงทำให้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ของการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉันทนา กล่อมจิต และคณะ (2549, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ขั้นตอนและกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ จะประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การบริหารจัดการ 3) การประเมินผล 4) ปัจจัยเกื้อหนุน 5) การพัฒนาตนเองของครู การทำงานทุกขั้นตอนและองค์ประกอบจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีขั้นตอน การทำเป็นเอกสารชัดเจน การมอบหมายความรับผิดชอบ การติดตามงาน และการจัดบรรยากาศ มีแหล่งการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนการให้กำลังใจจากผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและครูจะต้องมีการอุทิศเวลาเต็มความสามารถ สภาพการบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ยังสอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551” ของกระทรวงศึกษาธิการ, (2552, หน้า 7, 55) ซึ่งได้กำหนดหลักสำคัญในการบริหาร

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ ได้แก่ 1) มีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคน 2) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน เต็มตามศักยภาพ ตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ 3) เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และ 4) เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการ มีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

ดังนั้นผลจากการวิเคราะห์ระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ที่ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็นความสัมพันธ์กันทั้งระบบ มีเป้าหมายที่ชัดเจนซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

2. ผลการสร้างระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก พบว่า

ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย ด้านนโยบาย นโยบายของโรงเรียนเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอนามัย (Health promoting School) (กรมอนามัย, 2547, หน้า 13-73) การกำหนดนโยบายเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหา แม้ว่าการจัดตั้งคณะกรรมการบางโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจะกระทำการแต่งตั้งโดยตำแหน่ง แต่โรงเรียนส่วนใหญ่สรรหาคณะกรรมการ โดยโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกคณะกรรมการประกอบด้วยภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายพัฒนาผู้เรียน ครูพยาบาล/ครูอนามัย ผู้แทนนักเรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งควรเป็นผู้ที่มีความสนใจ เต็มใจ และมีความรู้ด้านสุขภาพอนามัย มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ (Health promoting Policy) ไว้ในแผนพัฒนาโรงเรียนอย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร มีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางอย่างเป็นรูปธรรม ด้านผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้รับผิดชอบระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างแท้จริง ด้านงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณที่ใช้บริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ควรได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัดอย่างเพียงพอ และควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น เช่น ภาครัฐ วัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสม ซึ่งจะมีผลช่วยให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพมีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งมีผลต่อการพัฒนาการทุกด้าน ทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายต้องคำนึงถึงการส่งผลต่อการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ สังคม อารมณ์ สุนทรียภาพ ฯลฯ มีอุปกรณ์ที่เพียงพอในการบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ด้านระยะเวลาที่ใช้

ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ควรกำหนดเวลาไว้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

กระบวนการ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ได้แก่ โรงเรียนมีการวิเคราะห์ จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ไว้อย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษร ด้านการปฏิบัติ ได้แก่ โรงเรียนมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษาไว้อย่างชัดเจน ด้านการติดตามประเมินผล ได้แก่ โรงเรียนกำหนดปฏิทินการติดตาม นิเทศ และประเมินการดำเนินงานโดยสะท้อนผล เป็นระยะ ให้ผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นทราบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ โรงเรียนมีการนำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลาย ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ โรงเรียนมีการดำเนินการวางแผนร่วมกับนักเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กำหนดบทบาท หน้าที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการติดตาม นิเทศ และประเมินการดำเนินงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา จะพบว่า กระบวนการดำเนินงานทั้งหมดเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นหัวใจของการดำเนินงานในสถานศึกษาที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ **วรภัทร ภูเจริญ** (2543, หน้า 112) ที่กล่าวว่า การทำงานที่เป็นระบบ คือ การทำงานที่เป็นระบบเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ วางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และการปรับปรุง ประโยชน์ของการบริหารและควบคุมคุณภาพวงจรเดมมิง (Deming Cycle) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ **โถมฉาย กาศโอสถ** (2554, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบสำคัญของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 3 กระบวนการบริหารกิจกรรมนักเรียนได้แก่ คณะกรรมการที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน(กำหนดนโยบาย การเสนอแนะ การสนับสนุนส่งเสริม การประเมินผล) คณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน (การตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผลงาน การปรับปรุงและพัฒนา การรายงานผล)

ผลผลิต ประกอบด้วย นักเรียนมีสุขภาพดีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย (Physical health) ความสามารถปฏิบัติงานทุกวัน โดยไม่รู้สึเหนื่อยอ่อน เป็นผลสะท้อนให้เห็นความแข็งแรงของร่างกาย ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ สุขภาพกายดีโดยทั่วไปจะมาจากสาเหตุหลายอย่าง เช่น กรรมพันธุ์ การรับประทาน อาหารที่ถูกลักษณะ การบริหารร่างกาย ภาวะของร่างกายและสภาพของภูมิคุ้มกันในตัวเอง จิตใจ (Mental health) มีความสามารถที่จะเรียน ซึ่งเป็นความสามารถด้านสติปัญญาของแต่ละคน การมีสติปัญญาดี เป็นความสามารถที่จะเข้าสู่ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีสติ อย่างมีเหตุผลในการแก้ปัญหาและความเจริญก้าวหน้า การมีสติปัญญาสูง ยังรวมถึงการมีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ ความเป็นธรรมชาติ และมีทัศนกว้างไกล สังคม (Social Health) คือ ความสามารถติดต่อกับคนอื่นและสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี มีความพึงพอใจในการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การมีสังคม ที่ดีจะทำให้ติดต่อกับผู้อื่นในรูปแบบต่างๆโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความรัก ความประทับใจและความยินยอมโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆทำให้มีส่วนร่วมกับคนในชุมชนทุกชุมชน ทุกเรื่อง ทั้งเรื่องที่เป็นความสุขและความทุกข์ อารมณ์ (Emotional health) มีความสามารถควบคุมอารมณ์ด้วยความสบายใจ และสะดวกใจ การที่คนสามารถรับอารมณ์ของผู้อื่นได้ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ สิ่งที่ดีที่สุด คือ ตัวเองเข้าใจว่า อารมณ์เป็นเหมือนกระจกของจิตใจ อารมณ์ช่วยให้คนได้รับรู้กับสิ่งที่สำคัญ ๆ ในชีวิต การมีอารมณ์ดีช่วยให้มีชีวิตชีวา และใครจะแสวงหาประสบการณ์ที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์ (พิมพ์พิมล ธงเชียร , 2551, หน้า 3)

3. ผลการประเมินระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก พบว่า ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ( $X=4.29$ ) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก และมีแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละพื้นที่อย่างหลากหลาย มีแนวทางที่ชัดเจน เป็นการดำเนินงานที่มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสุบิน พรเวียง(2555, หน้า 324) ที่กล่าวไว้ว่า แนวทางที่มีความชัดเจน เป็นการดำเนินงานที่เป็นตามลำดับขั้นตอน ตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียน คำนึงถึงข้อจำกัดของภูมิสังคม และมีเป้าหมายในการดำเนินการ หากดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามแนวทางที่กำหนดก็น่าจะทำให้เกิดประโยชน์ ความเป็นไปได้และเกิดความยั่งยืน ผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะนำระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ไปใช้จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และควรสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ก่อนจะนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการคุณภาพผู้เรียนต่อไป

## 9. ข้อเสนอแนะ

### 9.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

9.1.1 ระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ควรบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

9.1.2 ผู้เกี่ยวข้องที่จะนำระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ไปใช้ควรเป็นแบบอย่างที่ดีและมีความมุ่งมั่นตั้งใจ

9.1.3 โรงเรียนที่จะนำระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก ไปใช้ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

## 9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

งานวิจัยการศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก จากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จสามารถเป็นแบบอย่างได้ (Best Practice) แต่ยังมีโรงเรียนสังกัดอื่นที่ประสบผลสำเร็จซึ่งอาจมีแนวทางหรือระบบบริหารที่แตกต่างกันไป จึงควรทำการวิจัยให้รู้ถึงความแตกต่างเพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

## 10. บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2551). **ข้อมูลประกอบการลงนามข้อตกลงร่วมมือการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างสุขภาวะระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข**. ข้าราชการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาวที่ 244 กลุ่มประชาสัมพันธ์.
- พิมพ์พิมล ธงเชียร. (2551). **ข้อมูลนักเรียนไทยสุขภาพดี** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (อัดสำเนา).
- สาธารณสุขจังหวัดตาก, สำนักงาน. (2555). **รายงานภาวะโภชนาการเด็กวัยเรียนจังหวัดตาก**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร ประเทศไทย.
- สุบัน พรเวียง. (2555). “การน้อมนำหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีนิพนธ์**, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา,
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **ชุดฝึกอบรมวิทยากร แกนนำการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.

## 11. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกจาก ดร.ปราศรัย ประวัตรุ่งเรือง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรกรณ์ ประจันบาน กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งตรวจทานเนื้อหาของงานวิจัยให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.ณรงค์ พิมสาร ที่ให้ความอนุเคราะห์แนะนำแหล่งข้อมูล เทคนิควิธีการในการจัดทำวิจัย ตรวจสอบเนื้อหาสาระของงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งการให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบด้านความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของระบบบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก

คุณค่าแห่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขออุทิศเป็นเครื่องบูชาพระคุณ คุณพ่อสิทธิ – คุณแม่ประเมิน นาคเพชร ที่เลี้ยงดูผู้วิจัยด้วยความรักและห่วงใยจนเติบโตใหญ่ทั้งส่งผลให้ได้รับการศึกษาจนเต็มความสามารถ อุทิศแด่คุณครู คณาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ตั้งแต่ชั้นประถมจนถึงระดับมหาวิทยาลัย และอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน